

Sygn. akt III AUa 82/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Sałańska - Szumakowicz
Sędziowie:	SSO del. Renata Żywicka (spr.) SSA Małgorzata Gerszewska
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2013 r. w Gdańsku

sprawy (...)W. Spółka z o.o. z siedzibą w B.

z udziałem zainteresowanych W. G., R. M.,

(...) Ltd Spółka z o.o. z siedzibą

w B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji (...)W. Spółka z o.o. z siedzibą w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 listopada 2012 r., sygn. akt VI U 2778/11

oddala apelację.

III AUa 82/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 3, art. 68 ust. 1 pkt. 1 lit. C, art. 91 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585 ze zm., dalej: „ustawa systemowa”) stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie W. G. podlegającego ubezpieczeniu jako pracownik u płatnika składek Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. z siedzibą w B. wynosi:

okres	ubezpz. emeryt. i rentowe	ubezpieczenie chorobowe	ubezpieczenie wypadkowe wypadkowe
2008-01	2 603,33	2 603,33	2 603,33
2008-02	3 020,00	3 020,00	3 020,00
2008-03	3 920,00	3 920,00	3 920,00
2008-04	2 600,00	2 600,00	2 600,00
2008-05	4 220,00	4 220,00	4 220,00
2008-06	3 150,00	3 150,00	3 150,00
2008-07	4 300,00	4 300,00	4 300,00
2008-08	3 100,00	3 100,00	3 100,00
2008-09	3 540,00	3 540,00	3 540,00
2008-10	3 600,00	3 600,00	3 600,00
2008-11	3 320,00	3 320,00	3 320,00
2008-12	3 760,00	3 760,00	3 760,00
2009-01	2 910,00	2 910,00	2 910,00
2009-02	2 780,00	2 780,00	2 780,00
2009-03	4 130,00	4 130,00	4 130,00
2009-04	3 140,00	3 140,00	3 140,00
2009-05	3 440,00	3 440,00	3 440,00
2009-06	3 020,00	3 020,00	3 020,00

2009-07	3 350,00	3 350,00	3 350,00
2009-08	3 090,00	3 090,00	3 090,00
2009-09	3 030,00	3 030,00	3 030,00
2009-10	3 690,00	3 690,00	3 690,00
2009-11	3 000,00	3 000,00	3 000,00
2009-12	3 400,00	3 400,00	3 400,00
2010-01	1 910,00	1 910,00	1 910,00
2010-02	3 610,00	3 610,00	3 610,00
2010-03	3 490,00	3 490,00	3 490,00
2010-04	3 350,00	3 350,00	3 350,00
2010-05	3 470,00	3 470,00	3 470,00
2010-06	2 970,00	2 970,00	2 970,00
2010-07	2 895,00	2 895,00	2 895,00
2010-08	3 250,00	3 250,00	3 250,00
2010-09	3 485,00	3 485,00	3 485,00
2010-11	2 900,00	2 900,00	2 900,00
2010-12	4 555,00	4 555,00	4 555,00

Decyzją z dnia 12 września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 3, art. 68 ust. 1 pkt. 1 lit. C, art. 91 ust 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. „o systemie ubezpieczeń (...)” (Dz.U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585 ze zm., dalej: „ustawa systemowa”) stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie R. M. podlegającego ubezpieczeniu jako pracownik u płatnika składek Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. z siedzibą w B. wynosi:

okres	ubezpz. emeryt. i rentowe	ubezpieczenie chorobowe	ubezpieczenie wypadkowe
2009-07	2 871,74	2 871,74	2 871,74
2009-08	2 040,00	2 040,00	2 040,00
2009-09	3 050,00	3 050,00	3 050,00
2009-10	2 850,00	2 850,00	2 850,00
2009-11	2 880,00	2 880,00	2 880,00
2009-12	2 880,00	2 880,00	2 880,00
2010-01	2 840,00	2 840,00	2 840,00
2010-02	2 280,00	2 280,00	2 280,00
2010-03	2 240,00	2 240,00	2 240,00
2010-04	2 590,00	2 590,00	2 590,00
2010-05	2 457,00	2 457,00	2 457,00
2010-06	2 345,00	2 345,00	2 345,00
2010-08	3 205,00	3 205,00	3 205,00
2010-09	2 655,00	2 655,00	2 655,00
2010-10	2 765,00	2 765,00	2 765,00
2010-11	2 690,00	2 690,00	2 690,00
2010-12	2 715,00	2 715,00	2 715,00

Decyzją z dnia 13 września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 3, art. 68 ust. 1 pkt. 1 lit. C, art. 91 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998r, o systemie ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585 ze zm., dalej: „ustawa systemowa”) stwierdził, że podstawa wymiaru składek na

ubezpieczenie M. P. podlegającego ubezpieczeniu jako pracownik u płatnika składek Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o.z siedzibą w B.wynosi:

okres	ubezpieczenia emerytalne i rentowe	ubezpieczenia chorobowe	ubezpieczenia wypadkowe
2008-01	5 160,00	5 160,00	5 160,00
2008-02	4 840,00	4 840,00	4 840,00
2008-03	3 120,00	3 120,00	3 120,00
2008-04	3 740,00	3 740,00	3 740,00
2008-05	2 436,67	2 436,67	2 436,67
2008-06	3 950,00	3 950,00	3 950,00
2008-07	3 360,00	3 360,00	3 360,00
2008-08	3 000,00	3 000,00	3 000,00
2008-09	3 220,00	3 220,00	3 220,00
2008-10	3 420,00	3 420,00	3 420,00
2008-11	3 500,00	3 500,00	3 500,00
2008-12	3 900,00	3 900,00	3 900,00
2009-01	3 440,00	3 440,00	3 440,00
2009-02	5 630,00	5 630,00	5 630,00
2009-03	4 080,00	4 080,00	4 080,00
2009-04	3 880,00	3 880,00	3 880,00
2009-05	3 590,00	3 590,00	3 590,00

2009-06	3 360,00	3 360,00	3 360,00
2009-07	3 460,00	3 460,00	3 460,00
2009-08	3 080,00	3 080,00	3 080,00
2009-09	3 580,00	3 580,00	3 580,00
2009-10	3 310,00	3 310,00	3 310,00
2009-11	3 550,00	3 550,00	3 550,00
2009-12	3 430,00	3 430,00	3 430,00
2010-01	3 670,00	3 670,00	3 670,00
2010-02	3 290,00	3 290,00	3 290,00
2010-03	4 400,00	4 400,00	4 400,00
2010-04	3 500,00	3 500,00	3 500,00
2010-05	3 825,00	3 825,00	3 825,00
2010-06	3 270,00	3 270,00	3 270,00
2010-07	3 285,00	3 285,00	3 285,00
2010-08	3 255,00	3 255,00	3 255,00
2010-09	3 090,00	3 090,00	3 090,00
2010-10	3 990,00	3 990,00	3 990,00
2010-11	3 825,00	3 825,00	3 825,00
2010-12	3 140,00	3 140,00	3 140,00

W uzasadnieniu powyższych decyzji organ rentowy stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wymienionych pracowników powinna uwzględniać przychody z tytułu wykonywania przez nich pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z firmą (...) Ltd. Spółkę z o.o. z siedzibą w B.. Organ rentowy wskazał, że pomiędzy Przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o.w B.a (...) Ltd Sp. z o.o.w B.w dniu 2 stycznia 2005r. została zawarta umowa ramowa, której przedmiotem jest współpraca stron, w wyniku czego osoby zatrudnione w ramach umowy zlecenia przez (...) Ltd Sp. z o.o.w B.świadczyły pracę na rzecz P.W. (...) Sp. z o.o.w B., w którym jednocześnie były zatrudnione w ramach umowy o pracę. Obie spółki mają siedzibę w B., zakres realizowany przez spółki prac jest zbieżny a dyrektorem i prezesem jest jedna osoba. Wskazani w decyzjach pracownicy P.W. (...) wykonywali pracę na rzecz pracodawcy na podstawie zawartych umów zlecenia z (...) Ltd. Z tego względu ich pracodawca miał obowiązek uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, ubezpieczenie chorobowe i ubezpieczenie wypadkowe również przychodów z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia.

Od powyższych decyzji odwołanie złożyło P.W. (...) sp. z o.o.(dalej również jako: „Spółka”), wnosząc o jej uchylenie. W uzasadnieniu odwołania wskazano, że Spółka w kontrolowanym okresie czasu postępowała zgodnie z zasadami ustalonymi przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w poradniku dla płatników składek. Spółka stosowała się do interpretacji prawa dokonanej przez pozwanego, gdyż biorąc pod uwagę specjalny, szczególnie status Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w strukturach państwa nie sposób przyjąć, aby ogłaszane na oficjalnej stronie organu i obowiązujące przez wiele lat zasady postępowania w sprawach obowiązków płatników składek były formułowane z naruszeniem przepisów prawa. Według tychże zasad, obowiązujących do października 2010 r., płatnikiem składek za osobę wykonującą umowę zlecenia jest firma, z którą została zawarta ta umowa, a więc zleceniodawca. Natomiast w zmienionej w październiku 2010 r. instrukcji organ rentowy, posiłkując się treścią uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., sygn. akt II UZP 6/09, podał, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z innym podmiotem, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne za tę osobę. Jest on, więc obowiązany do rozliczania i opłacania należnych składek za te osoby. Zmiana interpretacji dokonana przez organ rentowy objęła też zmianę zasad naliczania składki na ubezpieczenie zdrowotne. Zdaniem strony odwołującej się, zastosowanie przepisów art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.) jest nieuprawnione, gdyż zgodnie z art. 85 ust. 4 tej ustawy za osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia składkę zdrowotną jako płatnik oblicza, pobiera z dochodu ubezpieczonego i odprowadza zamawiający, tj. zleceniodawca. W konkluzji swojego odwołania powodowa Spółka wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji i uznanie rozliczenia składek za okres od stycznia 2008 do września 2010 r. według zasad obowiązujących w pierwotnej instrukcji ZUS, a za okres od października 2010 r. do grudnia 2010 r. według nowych zasad określonych w zmienionej instrukcji tego organu.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniosł o jego oddalenie. W uzasadnieniu powołał się na argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Wezwana do wzięcia udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego Spółka (...) Ltd Spółka z o.o. z siedzibą w B. zgodziła się ze stanowiskiem P.W. (...) Sp. z o.o. prezentowanym w odwołaniu.

Sąd, na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawy z odwołania powodowej Spółki od decyzji z dnia 12 września 2011 r. i z dnia 13 września 2011 r. toczących się z udziałem zainteresowanych W. G., R. M. i M. P. i postanowił dalej prowadzić te sprawy pod sygnaturą VI U 2778/ 11.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 20 listopada 2012r. w sprawie VI U 2778/11 oddalił odwołania od decyzji pozwanego z dnia 12 września 2011 roku, znak: (...) -450/528- (...), z dnia 12 września 2011 roku, znak: (...) -450/557-D/2011i z dnia 3 września 2011 roku, znak: (...) -450/595- (...).

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i wnioskach :

Prezesem P.W. (...) Sp. z o.o. w B. oraz dyrektorem (...) Ltd Sp. z o.o. w B. jest M. J. (1). Przedmiotem działalności PW (...) Sp. z o.o. w B. jest projektowanie i wykonywanie kanalizacji telekomunikacyjnej, instalacji telefonicznych, internetowych i telewizji kablowej. Podwykonawcą tej Spółki jest firma (...) Ltd., której P.W. (...) Sp. z o.o. zlecała wykonywanie prac na swoją rzecz w zakresie projektowania i wykonawstwa kanalizacji telekomunikacyjnej, sieci telekomunikacyjnej i podłączania nowych abonentów do sieci. P.W. (...) Sp. z o.o. zlecała wykonywanie podobnych prac na swoją rzecz również innym podmiotom. Spółka (...) Ltd. w celu realizacji zawartych z P.W. (...) umów zlecała wykonywanie poszczególnych prac pracownikom P.W. (...), o czym osoby zarządzające Spółką (...) wiedziały. Wśród pracowników P.W. (...), z którymi (...) Ltd. zawierała umowy zlecenia w celu wykonania prac na rzecz P.W. T. byli zainteresowani W. G., R. M. i M. P.. W latach 2008-2010 większość zleceń spółki (...) Ltd. pochodziła od P.W. T., choć zdarzały się sporadycznie umowy z innymi podmiotami (lista podmiotów na rzecz których (...) realizował swoje usługi w okresie styczeń 2008 r.- grudzień 2010 r. k.98-100, zestawienie faktur - k. 115-140). Powodowa Spółka nie kwestionowała samej wysokości podstaw oskładkowania, wskazanej w zaskarżonych decyzjach za poszczególne miesiące. Dnia 2.01.2005 r. została zawarta ramowa umowa o świadczenie usług pomiędzy (...) Spółką z o.o. z siedzibą w B. a (...) Ltd Spółka z o.o. z siedzibą w B., której przedmiotem było wykonanie prac projektowych, budowlanych, instalacyjnych, serwisowych i prewencyjnych sieci teletechnicznych, telekomunikacyjnych, informatycznych, domofonowych, alarmowych i monitoringowych w zakresie i w miejscu określonym przez zamawiającego. Umowa ta była dwukrotnie aneksowana - 28.02.2008 r. i 28.11.2008 r.

Zainteresowany W. G. jest pracownikiem powodowej Spółki od 7 lat i pracuje w niej na stanowisku montera instalacji teletechnicznych. Świadczył on jako pracownik spółki usługi serwisowe na rzecz firmy (...) i zajmował się naprawą sieci telekomunikacyjnej dla (...). W okresie od 1.01.2008 r. do 31.12.2010 r. zainteresowanego wiązały umowy zlecenia ze spółką (...) Ltd., które podpisywał na początku każdego miesiąca a określenie podmiotu na rzecz którego miała być wykonywana konkretna usługa odbywało się w trakcie biegu umowy w formie poleceń wydawanych przez dyrektora pionu logistyki spółki (...). W umowach zlecenia nie wpisywano więc w momencie ich zawierania odbiorcy usług. Na ich podstawie zainteresowany wykonywał usługi serwisowe na rzecz firmy (...)- klienta spółki (...). Usługi te dotyczyły serwisu istniejących usług telefonicznych, internetowych, telewizji kablowej abonentów (...), dla której Firma (...) była jedynym wykonawcą i który zatrudniał w celu realizacji tych usług podwykonawców takich jak spółka (...). W ramach umów zlecenia zainteresowany realizował otrzymane przez spółkę (...) zlecenia oraz zlecenia własne otrzymywane przez spółkę (...). Wynagrodzenie wypłacała (...) Ltd Sp. z o.o.

Zainteresowany R. M. od 2009 r. pracuje na podstawie umowy o pracę w Spółce (...) na stanowisku montera sieci teletechnicznych. W okresie od 1.07.2009 r. do dnia 31.12.2010 r. współpracował na podstawie umów zlecenia ze Spółką (...) Ltd. Pracę w ramach umów zlecenia wykonywał w poszczególne dni, po zakończeniu pracy w P.W. (...). Zajmował się podłączaniem abonentom telefonów stacjonarnych, sieci internetowej i telewizji kablowej. Zawarcie umowy zlecenia zaproponował zainteresowanemu dyrektor pionu logistyki spółki (...). Po zawarciu każdej umowy zlecenia, w której nie wskazywano odbiorcy usług, w pierwszym dniu umowy, zainteresowany otrzymywał od dyrektora S. S. (1) zlecenia wykonania konkretnych usług ze wskazaniem odbiorcy i jego adresu. R. M. nie był zainteresowany na czyją rzecz będzie pracował w ramach umów zlecenia, przyznał jednak w toku swoich zeznań, że pracował na podstawie umów zlecenia także na rzecz klientów swojego pracodawcy.

Zainteresowany M. P. pracuje w (...) Spółce z o.o. z siedzibą w B. od 8 lat jako monter instalacji teletechnicznych. Został poinformowany przez dyrektora pionu logistyki spółki (...) o możliwości dodatkowej pracy na rzecz spółki (...) w ramach umów zlecenia zawieranych na początku każdego miesiąca z tą spółką, w których ogólnie określano przedmiot umowy a odbiorca był konkretyzowany poprzez otrzymane od dyrektora S. bądź prezesa spółki (...) M. J. (1) zlecenia, które zainteresowany realizował w większości na rzecz (...), które były klientem zarówno spółki (...) jak i spółki (...) oraz na rzecz firmy (...)-klienta spółki (...).

Stan faktyczny niniejszej sprawy Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dowodów, przy czym dostrzec należy, że okoliczności faktyczne były między stronami niesporne, gdyż odwołująca się Spółka (...) nie kwestionowała prawidłowości obliczenia podstawy oskładkowania, lecz samą zasadę objęcia jej tym obowiązkiem. W związku

z tym istota sporu w ramach niniejszej sprawy ograniczała się do prawidłowej wykładni prawa materialnego. Podkreślić trzeba, że dowody z dokumentów nie zostały zakwestionowane przez żadną ze stron, znajdowały także potwierdzenie w zeznaniach strony-prezesa powodowej spółki i zainteresowanych. Nie było zatem podstaw do nieuznania prawdziwości ich treści lub do odmówienia wiary zeznaniom stron. Zarówno przesłuchany w charakterze strony prezes powodowej Spółki (...) jak i wszyscy zainteresowani przyznali, że większość zleceń tej spółki pochodziło od P.W. (...), której pracownikami byli zainteresowani. Co prawda kilka umów w latach 2008-2010 (...) Ltd rzeczywiście zawarła z podmiotami innymi niż pracodawca zainteresowanych, niemniej jednak ich liczba była w stosunku do zleceń od P.W. (...) niewielka i z tej przyczyny nie wydaje się prawdopodobne, żeby pracownicy tej ostatniej spółki nie mieli świadomości, że wykonują pracę w istocie na rzecz swojego pracodawcy. Tym bardziej, że o możliwości zawarcia umowy zlecenia ze spółką (...) informował ich sam pracodawca lub jego pracownik-dyrektor S. S. (1) oraz, że zlecenia konkretnych prac otrzymywali w formie pisemnej ze wskazaniem, że pochodzą one od kontrahentów P.W. T..

Sąd Okręgowy zważył, że w myśl art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przyjęto jako jedyne kryterium określające płatnika składek wymaganie, aby praca świadczona na podstawie odrębnych umów zlecenia była wykonywana na rzecz pracodawcy. Powołany przepis za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa bowiem także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub, jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Jak należy rozumieć wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy określił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r., sygn. akt II UZP 6/09. Omówienie tego orzeczenia i jego skutków dla rozpoznania sprawy z odwołania Spółki (...), należy poprzedzić ogólnym wskazaniem, że zasady podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym regulują w szczególności przepisy art. 6, 9 i 18 ustawy systemowej. Na podstawie analizy tych przepisów należy dojść do wniosku, że ubezpieczenie społeczne dotyczy wszystkich osób utrzymujących się z własnej pracy, a ustawa systemowa powiązała obowiązek ubezpieczenia nie tylko z działalnością przynoszącą stały dochód, ale z faktem osiągania jakichkolwiek stałych źródeł dochodu. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 maja 2006 r., sygn. akt III UZP 2/06 stwierdził, że obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych wiązań należy w przypadku pracowników nie tyle z ich statusem, ile z faktem otrzymywania z tego tytułu wynagrodzenia (przychodu), stanowiącego podstawę dla wyliczenia wysokości składki. Przywołany przepis art. 8 ust. 2a rozszerza przedmiotowe granice oskładkowania przychodu przez zaliczenie do niego również przychodu pracownika uzyskanego formalnie od osoby trzeciej, funkcjonalnie jednak związanego z zatrudnieniem u konkretnego pracodawcy. We wskazanej sytuacji płatnikiem tym jest pracodawca pomimo, że to nie on wypłaca pracownikowi (zleceniobiorcy) wynagrodzenie z tytułu zawartej umowy zlecenia. Takie rozstrzygnięcie prawne odnośnie podmiotu będącego płatnikiem składek w sytuacji określonej w art. 8 ust. 2a in fine ustawy systemowej musi więc zostać uznane za rozwiązanie wyjątkowe, które jednak, w ocenie Sądu w stanie faktycznym niniejszej sprawy zostało prawidłowo zastosowane przez organ rentowy.

Zgodnie z art. 18 ustawy systemowej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. W przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Zgodnie natomiast z art. 20 ust. 1 tej ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3. Na podstawie art. 81 ust. 1, 5 i 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób. Ponadto podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe finansowane przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych. Przy ustalaniu podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne nie

stosuje się wyłączeń wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną. Powyższe przepisy ustanawiają generalną regułę, że podstawą wymiaru poszczególnych rodzajów składek są kwoty przychodu ustalone dla potrzeb poboru składek na ubezpieczenie emerytalne obliczone według zasad określonych w ustawie systemowej.

Sąd Najwyższy w w/w uchwale z dnia 2 września 2009 r. (sygn. II UZP 6/09) wskazał, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy na podstawie art. 8 ust. 2a w/w ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Teza ta jest aktualna również w stosunku pracowników wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia (zgodnie z wyrokiem SN z dnia 14 stycznia 2010r. sygn. I UK 252/09 w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 577821). W uzasadnieniu w/w uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, że przepis art. 8 ust. 2a w/w ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych umów prawa cywilnego (w tym umowy zlecenia), przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą, jest wykonywanie pracy na podstawie m.in. umowy zlecenia przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą, jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji, nawet, kiedy osoba ta (pracownik) zawarła umowę zlecenia z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jej pracy). Sąd Najwyższy zaznaczył jednak, że art. 8 ust. 2a dotyczy z reguły takiej pracy wykonywanej na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz pracodawcy, która mogłaby być świadczona przez jej wykonawcę w ramach stosunku pracy z tym pracodawcą, z tym, że musiałby on wówczas przestrzegać przepisów o godzinach nadliczbowych, powierzeniu pracownikowi do wykonywania pracy innej niż umówiona (art. 42 § 4 k.p.) i innych ograniczeń i obciążeń wynikających z przepisów prawa pracy.

W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy mamy do czynienia właśnie z taką sytuacją, w której zatrudnienie wykonywane na podstawie umów zlecenia zawartych przez pracowników Spółki (...) ze Spółką (...), mogłoby być wykonywane również w ramach zwykłych obowiązków pracowniczych. Taki wniosek uzasadnia przede wszystkim ustalenie, że przedmiot działalności odwołującej się Spółki oraz (...) Ltd. ma podobny zakres, istnieją powiązania osobowe między ich organami zarządzającymi, Spółki te miały zawartą stałą umowę o współpracę, zasadnicza część działalności gospodarczej Spółki (...) związana była z realizowaniem zleceń otrzymywanych od P.W. (...). Nadto potrzeba zatrudnienia pracowników Spółki (...) przez ten podmiot była uzasadniana brakiem możliwości znalezienia odpowiednio wykwalifikowanych pracowników na rynku. O możliwości dodatkowego zatrudnienia pracownicy byli informowani przez pracodawcę, to on również pośredniczył w nawiązywaniu kontaktu i zawieraniu stosownych umów między własnymi pracownikami, a Spółką (...). Z tego względu należy uznać, że praca wykonywana przez zleceniobiorców tej ostatniej Spółki była wykonywana na rzecz pracodawcy. Prezes powodowej Spółki potwierdzając ten fakt, wyjaśnił, że P.W. (...) miał zawartą umowę z firmą (...) S.A., zaś Spółka (...) była podwykonawcą prac zlecanych P.W. (...) przez (...) S.A. Prezes Spółki T. przyznał, że posiłkowanie się Spółką (...) wynikało między innymi z tego, że pracownicy nie byli w stanie zdążyć z wykonaniem wszystkich zleconych prac i dlatego wykonywali je jako zleceniobiorcy Spółki (...) (k. 82 akt sądowych). Przywołany fragment stanowiska strony odwołującej się dobrze oddaje normatywne uzasadnienie wprowadzenia wyjątkowego przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Skoro bowiem to P.W. (...) był faktycznym beneficjentem pracy wykonywanej przez swoich pracowników w ramach zawartych przez nich umów zlecenia, to jednocześnie, zgodnie z art. 8 ust. 2a w zw. z art.18 ustawy systemowej, pracodawca w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnić powinien również przychód z tytułu tych umów zlecenia.

Sąd Najwyższy w przywołanej uchwale z dnia 2 września 2009 r. wyjaśnił, że podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym tak, jak pracownika. Zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek

jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a art. 8 ust. 2a rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy. W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń społecznych. Obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Jest on także zobowiązany obliczać, rozliczać i przekazywać składki co miesiąc do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 17 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Ponadto, płatnicy składek w stosunku do pracownika, obliczają części składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe finansowane przez ubezpieczonych i po potrąceniu ich ze środków ubezpieczonych przekazują do Zakładu (art. 17 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Według Sądu Najwyższego pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy, gdyż w przypadkach takich, jak omawiany w niniejszej sprawie, obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz, którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona, i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy.

Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie podzielił powyższą wykładnię prawa dokonaną w uchwale przez Sąd Najwyższy. Odnosząc się do innych zarzutów skarżącej Spółki Sąd I instancji stwierdził, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych, stanowiące część prawa publicznego, mają charakter imperatywny. Konkretnie obowiązki adresatów tych norm wynikają bezpośrednio z tekstu opublikowanych aktów prawnych i obowiązują powszechnie. Wykładnia dokonywana przez organ rentowy nie ma charakteru wykładni autentycznej. Zauważyć przy tym należy, że w instrukcjach, na które powołuje się skarżąca Spółka wyjaśniono jedynie przypadki typowe, najczęściej występujące w praktyce stosowania prawa. Przedsiębiorca natomiast prowadzi w sposób profesjonalny działalność gospodarczą w konkretnych warunkach kształtowanych przez przepisy prawa, które niejednokrotnie nie są jednoznaczne i budzą wątpliwości. Wymagany jednak od niego miernik staranności w stosowaniu prawa określa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru prowadzonej działalności i nakazuje zasięganie pomocy u kwalifikowanych podmiotów zajmujących się udzielaniem porad prawnych we wszelkich przypadkach narażających jego działalność na uszczerbek majątkowy z powodu niezajomości prawa.

Nadto Sąd orzekający zwrócił uwagę na regulację zawartą w art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, który to przepis umożliwia przedsiębiorcy zwrócenie się do właściwego organu z wnioskiem o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Zgodnie z art. 10a ust. 2 tej ustawy interpretacja nie jest wiążąca dla przedsiębiorcy, jednakże nie może być on obciążony jakimikolwiek daninami publicznymi, sankcjami, administracyjnymi, finansowymi lub karami w zakresie, w jakim zastosował się do uzyskanej interpretacji. Nie można wobec tego uznać generalnych zasad określonych w instrukcji w formie poradnika przekazanej przedsiębiorcom na oficjalnej stronie ZUS za adekwatne źródło interpretacji przepisów prawa. W konsekwencji powyższego Sąd uznał zarzuty naruszenia zasady ustanowionej w art. 2 Konstytucji RP za nieuzasadnione.

Sąd Okręgowy odniósł się również do wskazanego przez stronę powodową aspektu ekonomiczno - finansowych skutków ustalenia dodatkowego obciążenia finansowego przez ZUS. Sąd Okręgowy w pełni zgadza się ze stanowiskiem wskazanym w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 r., sygn. I UK 128/06, iż do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się ani art. 5 k.c., ani art. 8 k.p. Rygoryzm prawa publicznego nie może być łagodzony konstrukcją nadużycia prawa podmiotowego. Zarzut ten w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych musiałby być odniesiony do czynności organu rentowego, który - wydając decyzję - nie korzysta ze swoich praw podmiotowych (regulowanych prawem prywatnym - Kodeksem cywilnym lub Kodeksem pracy), lecz realizuje ustawowe kompetencje organu władzy publicznej. W celu złagodzenia rygoryzmu prawa ubezpieczeń społecznych, w systemie ubezpieczeń społecznych przewidziano możliwość wydania decyzji przez prezesa ZUS w drodze wyjątku (art. 73 ust. 3 pkt. 6, art. 83 ust. 4 w/w ustawy o systemie ubezpieczeń

społecznych), ewentualnie również umorzenie należności publicznoprawnej ze względu na trudną sytuację majątkową wnioskodawcy. Wobec powyższego nie sposób powołać się w niniejszej sprawie na zasady współżycia społecznego w celu wyłączenia ustawowego obowiązku prawidłowego ustalenia podstawy wymiaru poszczególnych rodzajów składek.

Skoro więc zaskarżone decyzje, nie naruszają prawa, Sąd Okręgowy wobec braku podstaw do uwzględnienia argumentów odwołującej się Spółki, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania.

Apelację od powyższego wyroku złożyła skarżąca (...) Spółka z o.o. w B., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że każda realizacja umowy cywilnoprawnej przez osobę będącą pracownikiem powoduje objęcie jej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli istnieje tylko jakikolwiek związek pomiędzy pracodawcą a zleceniodawcą, jak również naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie:

- art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i wbrew zebranemu w sprawie materiałowi dowodowemu przyjęcie, że powoda należy uznać w niniejszej sprawie za pracodawcę w odniesieniu do umów o świadczenie usług zawieranych przez spółkę (...) z zainteresowanymi,

- art. 233kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i wbrew zebranemu w sprawie materiałowi dowodowemu przyjęcie, iż (...) były zarówno kontrahentem zarówno wnioskodawcy, jak też spółki (...) podczas gdy był to jedynie kontrahent spółki (...).

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebraniem materiałem dowodowym i przyjęcie, iż instrukcje organu, na które powołuje się skarżąca dotyczy tylko przypadków typowych, podczas gdy instrukcja ta w sposób dokładny opisuje również przypadek, którego dotyczy niniejsze postępowanie.

W związku z powyższym skarżący wniósł o

- zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez zmianę zaskarżonej decyzji i stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe zainteresowanych, których dotyczy niniejsze postępowanie podlegających ubezpieczeniom, jako pracownicy skarżącej w okresie od stycznia 2008 r. do grudnia 2010 r. nie obejmuje jego przychodu z tytułu prac wykonanych na podstawie zlecenia zawartych ze spółką (...),

ewentualnie o

- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa prawnego za obie instancje, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca zarzuciła, że Sąd I instancji naruszył przepisy postępowania i wbrew zebranemu materiałowi dowodowemu przyjął, że (...) były zarówno kontrahentem zarówno wnioskodawcy, jak też spółki (...). Naruszenie dokonane przez Sąd jest o tyle istotne, że zainteresowany M. P. wskazał w swoich zeznaniach, że prace na podstawie umowy zlecenia wykonywał przede wszystkim na rzecz tego podmiotu.

Skarżąca podniosła również, że Sąd nieprawidłowo przyjął, że instrukcja organu, na która powołuje się skarżąca odwołuje się jedynie do przypadków ogólnych i najczęściej spotykanych w praktyce, podczas gdy analiza tej instrukcji wskazuje, że osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę i jednocześnie wykonująca umowę zlecenia zawartą z innym podmiotem niż własny pracodawca podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu pozostawiania w stosunku pracy, natomiast z tytułu umowy zlecenia ubezpieczenia te mają charakter dobrowolny / instrukcja k. 17 / .

Skarżąca podkreśliła również, że nie może zostać zignorowana okoliczność, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest państwową jednostką organizacyjną, do której zadań zgodnie z przepisem art. 68 ust. 1 pkt 7-8 ustawy o systemie

ubezpieczeń społecznych należy między innymi wydawanie Biuletynu Informacyjnego oraz popularyzacja wiedzy o ubezpieczeniach społecznych. Wobec tego instrukcję zamieszczoną na oficjalnej stronie internetowej Zakładu należy traktować jako oficjalne pouczenie tego organu o sposobie uiszczania składek.

Apelująca wskazała nadto na błędną interpretację przepisu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z treścią którego za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Zdaniem apelującego z uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 02.09.2009 r. (sygn. akt IIUZP 6/09) interpretującej powyższy przepis oraz uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14.01.2010 r. (sygn. akt I UK 252/09) wynika, że zasadnicze znaczenie przy ocenie, kto powinien być płatnikiem ma zbadanie, czy pracownicy zatrudnieni na podstawie umów zlecenia wykonywali usługi jedynie na rzecz swojego pracodawcy, a nie na rzecz zleceniodawcy. Wobec tego, w niniejszej sprawie, najistotniejszą kwestią jest zagadnienie prawne polegające na wskazaniu kryteriów, wedle których ma następować ustalenie, w jakich sytuacjach praca świadczona w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej przez pracownika z innym podmiotem prawa niż pracodawca będzie pracą na rzecz pracodawcy w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2010 r., IUK354/09, LEX nr 60221).

Apelujący podkreślił, że w rozpoznawanej sprawie nie występuje sytuacja, w której zainteresowani zatrudnieni byli na podstawie umów o świadczenie usług przez swojego pracodawcę, którym była spółka (...), ponieważ pozostawali w stosunkach zlecenia ze spółką (...) a zatem do rozważenia pozostawała kwestia, czy w ramach zawieranych umów o świadczenie usług wykonywali oni prace na rzecz pracodawcy, z którym pozostawali w stosunku pracy i ten konieczny zakres warunkujący prawidłowe osądzenie sporu został pominięty, zdaniem skarżącego, w dotychczasowym postępowaniu sądowym.

Decyzja organu rentowego mogłaby się bowiem ostać jedynie po precyzyjnym ustaleniu, że na podstawie spornych umów o świadczenie usług wykonywane były prace wyłącznie na rzecz pracodawcy – spółki (...), z którym zleceniobiorca pozostawał w stosunku pracy, umówionego rodzaju prac za wynagrodzeniem obciążającym pracodawcę, a nie wykonywane na rzecz zleceniodawcy-spółki (...), który z funduszy własnych wynagradzał zleceniobiorcę (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2010 r., I UK 354/09, LEX nr 60221).

Sąd Okręgowy analizując powyższą uchwałę skupił się jedynie na przypadkach, gdy pracownik zatrudniony jest na podstawie umowy cywilnoprawnej przez swojego pracodawcę lub przez osobę trzecią, ale świadczy pracę na rzecz swojego pracodawcy. Zupełnie zaś pominięty został trzeci aspekt, który występował w niniejszej sprawie, a zatem fakt zawarcia umowy o świadczenie usług z osobą trzecią i świadczenie na jej podstawie usług, wśród których były co prawda usługi świadczone na rzecz pracodawcy, ale również usługi świadczone na rzecz innych kontrahentów zleceniodawcy.

Gdyby Sąd Okręgowy dokonał analizy trzeciego aspektu, o którym mowa powyżej, musiałoby to prowadzić do zmiany decyzji organu rentowego z uwagi na fakt, iż w toku postępowania zarówno zeznania Prezesa powoda – M. J. (1), jak i zeznania zainteresowanych (które Sąd uznał za wiarygodne) potwierdziły, iż czynności wynikające z umów o świadczenie usług świadczone były nie tylko na rzecz spółki (...), ale i innych kontrahentów zleceniodawcy spółki (...) Ltd. Takie stanowisko skarżącej potwierdzają również przedłożone w sprawie dokumenty w postaci umów z kontrahentami spółki (...).

Na marginesie skarżący podniósł, iż przed Sądem Okręgowym w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych toczyła się sprawa o analogicznym stanie faktycznym – sygn. akt VI U 2664/11 i Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie w całości, zmieniając zaskarżoną decyzję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja skarżącej jako niezasadna podlegała oddaleniu .

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia, czy wobec zainteresowanych W. G. , R. M. i M. P. zatrudnionych w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B. na podstawie umowy o pracę oraz na podstawie umów zlecenia w (...) Ltd Sp. z o.o. w B. znajduje zastosowanie przepis art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j. t. Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego we wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził wszechstronne postępowania dowodowe, pozwalające na ustalenie stanu faktycznego w sposób umożliwiający stanowcze rozstrzygnięcie sprawy .W konsekwencji powyższego, dysponując materiałem dowodowym w zakresie zaoferowanym przez strony , Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy zastosował prawo materialne .

Odnosząc się do zarzutu naruszenia przepisu art. art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych , wskazać należy, że zgodnie z brzmieniem tego przepisu za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przepisy art. 81 ust. 1, 5 i 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych stanowią natomiast, że do ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników (zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy – pracowników w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czyli również w rozumieniu art. 8 ust. 2a tejże ustawy) stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób.

A zatem, w sytuacji ustalenia, że daną osobę należy kwalifikować jako pracownika na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne zastosowanie znajdą przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10.

Stosownie do treści art. 18 ust. 1a ustawy systemowej w przypadku osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy zlecenia. Nadto, stosownie do treści art. 85 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych za osobę pozostającą w stosunku pracy składkę jako płatnik oblicza, pobiera z dochodu ubezpieczonego i odprowadza pracodawca.

Przechodząc do rozważań dotyczących meritum sprawy ,Sąd Apelacyjny wskazuje, że stosownie do przepisu art. 4 pkt 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne jest pracodawca – w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi. W świetle powyższego przepisu składki na ubezpieczenie społeczne za pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej) odprowadza pracodawca, a za zleceniobiorcę/osobę świadczącą usługi (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej) zleceniodawca.

Za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy (art. 8 ust. 1 ustawy systemowej), a także, w rozumieniu ustawy systemowej, za pracownika uważa się osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy (art. 8 ust. 2a ustawy systemowej).

Przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej wprowadził wyjątek od reguły przyjętej w art. 9 ust. 1 ustawy systemowej, że umowa zlecenia jest zwolniona z obowiązku ubezpieczenia społecznego w sytuacji, gdy występuje u tej samej osoby obok umowy o pracę. Przepis ten został wprowadzony z dniem 30 grudnia 1999 r. (ustawą z dnia 23 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz. U. z 1999 r. Nr 110, poz. 1256), po to, aby wyeliminować sytuacje, gdy w ramach umowy cywilnoprawnej ubezpieczony wykonywałby te same obowiązki, które świadczył w ramach umowy o pracę, wskutek czego pracodawca nie musiałby zatrudniać pracownika w większym wymiarze czasu pracy lub w godzinach nadliczbowych i odprowadzać składki na ubezpieczenie społeczne od wyższego wynagrodzenia.

Płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu umowy zlecenia/świadczenia usług jest zatem pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach tej umowy zawartej z osobą trzecią (por. uchwała SN z dnia 02 września 2009 r., II UZP 6/09, LEX nr 514221 i wyrok SN z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727).

Zgodzić się należy, ze stanowiskiem wyrażonym w uzasadnieniu powołanej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., iż przesłanką decydującą o uznaniu za pracownika osoby świadczącej w ramach umowy zlecenia pracę na rzecz swojego pracodawcy, jest to, że w ramach takiej umowy, wykonuje faktycznie pracę dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jej pracy). Zwrot „działać na rzecz” użyty został w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działanie „na czyją rzecz” może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego). Stosunkiem prawnym charakteryzującym się działaniem na rzecz innego podmiotu jest stosunek pracy, do którego istotnych cech należy działanie na rzecz pracodawcy (art. 22 k.p.). Również wykonujący zlecenie „działa na rzecz zleceniodawcy” (art. 734 i n. k.c.).

W kontekście przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zwrot ten opisuje zatem sytuację faktyczną, w której należy zastosować konstrukcję uznania za pracownika. Jest nią istnienie trójkąta umów, tj. 1) umowy o pracę, 2) umowy zlecenia między pracownikiem, a osobą trzecią i 3) umowy o podwykonawstwo między pracodawcą i zleceniodawcą. Pracodawca w wyniku umowy o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy, przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia/świadczenia usług z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniodawcą (zob. Konstrukcja uznania za pracownika w prawie ubezpieczenia społecznego - I. J.-J.).

Konsekwencją konstrukcji uznania za pracownika jest konieczność opłacania przez pracodawcę składki na ubezpieczenie społeczne za osobę, z którą została zawarta umowa zlecenia, tak jak za pracownika. Stosownie do przepisu art. 32 ustawy systemowej pracodawcę obciąża zatem także obowiązek poboru i odprowadzenia do ZUS składki na ubezpieczenie zdrowotne za osobę „uznaną za pracownika”.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zebrany w toku postępowania pierwszo-instancyjnego materiał dowodowy, w szczególności zeznania zainteresowanych oraz umowy – zarówno umowy o pracę ze spółką (...), jak i umowy zlecenia ze spółką (...), wykazy kontrahentów obu spółek i faktury wystawione za wykonane prace, pozwalają na ustalenie, że zdecydowana większość zleceń wykonywana była przez zainteresowanych pracowników na rzecz swojego pracodawcy, gdyż dotyczyły one przede wszystkim kontrahentów spółki (...). Tylko znikoma ilość wykonywanych usług przez spółkę (...) dotyczyła innych podmiotów niż jej kontrahenci, na co wyraźnie wskazują wykazy kontrahentów złożone do akt zarówno każdej ze spółek, jak też wykazy wspólnych kontrahentów, do których wbrew twierdzeniom apelującej zaliczały się (...)/k. 100a.s. /.

Na uwagę zasługuje również fakt, że Prezes Spółki (...) M. J. nie krył wyjaśniając przed Sądem I instancji, że potrzeba zawierania umów zlecenia ze swoimi pracownikami wynikała z potrzeb rynku, na którym brak było wykwalifikowanych pracowników do wykonywania wyspecjalizowanych usług, jakimi trudniła się skarżąca spółka. Dlatego też, on albo dyr. S. proponowali zainteresowanym dodatkowe zatrudnienie w ramach umów zlecenia. Na uwagę zasługuje fakt, że charakter i zakres tych prac był tożsamy z tym, jaki wykonywali zainteresowani pracownicy w ramach umowy o pracę i de facto, gdyby nie umowy zlecenia, pracownicy winni je wykonywać w ramach nadgodzin u swojego pracodawcy.

Prezes spółki podkreślił, że to na czyją rzecz były wykonywane usługi uwidaczniają tylko faktury, nie umowy zlecenia, które były zawierane tylko raz w miesiącu i nie wpisywano tam zleceniodawców. Jednak jak podkreślił Prezes spółki (...) /k. 82 a.s / jeśli byli to kontrahenci spółki (...) to było to wiadome, bo było ich tylko kilku, jeśli spółki (...) – nie gdyż były ich tysiące. Dopiero na koniec miesiąca zainteresowani sporządzali imienny wykaz zleceniodawców wraz z adresami i wynagrodzeniem za wykonane usługi, który przesyłali spółce drogą mailową. Powyższe zestawienia po rozliczeniu niszczone. Dlatego też, nie sposób obecnie ustalić, które konkretnie zlecenia zainteresowani wykonywali na rzecz kontrahentów pracodawcy, a które na rzecz kontrahentów spółki (...).

Sam fakt, że obecnie nie jest możliwe ustalenie, które konkretnie usługi wykonywali zainteresowani na rzecz skarżącej, a które na rzecz spółki (...) nie może obciążać organu rentowego, który przeprowadził w sposób prawidłowy postępowanie kontrolne i zebrał cały obecnie dostępny materiał dowodowy.

Podkreślenia wymaga, że reguły dowodzenia w procesie cywilnym (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.) zobowiązują strony do wskazywania dowodów, z których wywodzą one skutki prawne. Zasada ta znajduje zastosowanie również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem są odwołania ubezpieczonych od decyzji organów rentowych.

Podnieść należy, że ogólna zasada rozkładu ciężaru dowodu, jest regułą w znaczeniu materialnym, wskazującą, kto poniesie skutki nieudowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, natomiast przepis art. 232 k.p.c. wskazuje, kto ponosi ciężar dowodu w znaczeniu formalnym: "kto powinien przedstawiać dowody" (tak trafnie w orz. SN z dnia 17 lutego 2006 r., V CSK 129/05, Lex nr 200947; oraz wyr. SN z dnia 8 marca 2010 r., II PK 260/09, OSNP 2011, nr 17-18, poz. 226).

W orzecznictwie ukształtował się pogląd, że postępowanie strony, które uniemożliwia lub poważnie utrudnia przeprowadzenie dowodu na występowanie pewnych okoliczności, powoduje przejście na nią ciężaru udowodnienia, że okoliczności takie nie zachodziły (por. wyr. SN z dnia 3 marca 1971 r., II PR 453/1970, Lex nr 14120 oraz wyr. SA w Białymstoku z dnia 10 kwietnia 2003 r., III APa 40/02, OSA 2003, z. 12, poz. 43, wskazujące, że "brak dokumentacji płacowej wynikający z zaniedbania jej prowadzenia przez pracodawcę powoduje zmianę wynikającego z art. 6 k.c. rozkładu ciężaru dowodów, przerzucając go na osobę zaprzeczającą faktom, z których strona powodowa wywodzi skutki pozwu").

Skoro skarżąca spółka nie zachowała pełnej dokumentacji na dotyczącej wykonywania pracy przez zainteresowanych w ramach umów zlecenia, to ciężar dowodu w zakresie wykazania, że zainteresowani w ramach umów zlecenia ze spółką (...) wykonywali pracę nie tylko na rzecz spółki (...), lecz również na rzecz innych podmiotów spoczywa na skarżącej, a nie na organie rentowym.

Co za tym idzie, skoro skarżąca spółka tych okoliczności w procesie nie wykazała, zgodnie z regułą wynikającą z art. 6 k.c. ponosi negatywne skutki uznania przez Sąd tych twierdzeń za nieudowodnione.

Jest to zasadnicza funkcja reguły ciężaru dowodu, która pozwala merytorycznie rozstrzygnąć sprawę cywilną także wtedy, gdy sądowi nie udało się wyjaśnić stanu faktycznego sprawy. Jeżeli twierdzenia, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, nie zostaną udowodnione, to strona może nabyć związane z nimi prawa tylko wtedy, gdy nie spoczywał na niej ciężar dowodu. Jest to podstawowa reguła, zgodnie z którą non liquet w zakresie faktów nie prowadzi do non liquet w zakresie prawa (zob. S. Jampoler, "Non liquet" jako wynik postępowania dowodowego, PPIA 1926, nr 8, s. 193 i n.; L. Morawski, Ciężar dowodu - niektóre problemy dowodowe, SC 1982, t. XXXII, s. 196).

Biorąc powyższe pod uwagę, na zasadzie art. 385 kpc apelację jako bezzasadną należało oddalić.